

Fylkesstyret:

Namn	Verv	Oppmøte	Mobil	E-post
Oddvar Mikkelsen , 6640 Kvanne	Fylkesleder	Møtt	41460565	oddvarm74@gmail.com
Gunnhild Overvoll , 6200 Stranda	Nestleder	Møtt	97164856	gmover@online.no
Petter Melchior , 6214 Norddal	Styremedlem	Møtt	92283477	petter.melchior@gmail.com
Odd Bjarne Bjørdal , 6156 Ørsta	Styremedlem	Møtt	95928731	oddbjarne.bjordal@tussa.com
Vegard Smenes , 6530 Averøy	Styremedlem	Møtt	99786830	vsmenes@gmail.com
Marte Halvorsen , 6687 Valsøyfjord	1. vara	Møtt	93423436	marte.halvorsen@svorka.net
Ingunn Talgø , 6628 Meisingset	Nestleder BKL	Forfall	99562957	italgo98@gmail.com
Torhild Stakvik , 6490 Eide	Nestleder BU	Forfall	97478933	torhild@stakvik.no
Til orientering:				
Tore Våde , 6110 Austefjorden	2. vara		91689336	tore.vade@tussa.com
Eva Merete Lindseth , 6440 Elnesvågen	3. vara		48024426	eva.merete.lindseth@frenabb.no
Sekretariatet				
Arnar Lyche	org.-sjef	Møtt	41418871	arnar.lyche@bondelaget.no
Arild Erlien	rådgiver	Møtt	99726399	arild.erlien@bondelaget.no
Atle Frantzen	førstekonsulent		90954787	atle.frantzen@bondelaget.no
Rose Bergslid	rådgiver		93003808	rose.bergslid@bondelaget.no

Protokoll fra styremøte i M&R Bondelag tirsdag 6. februar 2018 kl 10.30 – 16.30 på Felleskjøpets møterom, 3. etasje, Molde

Avdelingssjef for Mattilsynet Nordmøre og Romsdal, Magne Mo og veterinær Sandra Ledang, møtte med orientering og drøfting i fylkesstyret kl. 11.30-12.30 om Dyretragedier - Forebygging og oppfølging, metodeutvikling og samhandling. Se sak 11/18.

Faste saker for styret i Møre og Romsdal Bondelag:

1/2017 Godkjenning av sakliste

Vedtak: Innkalling og sakliste godkjent

2/2017 Godkjenning av protokoll fra styremøte 12.-13. desember 2017

Vedlegg: Protokoll var tidligere utsendt

Vedtak: Protokoll fra styremøte godkjent

3/2017 Medlemsutvikling og medlemsverving

Vedlegg: Medlemsstatistikk pr 30. januar 2018

Medlemstall pr 31/12-2016: 3.314

Endring i 2017: **-21**

Medlemstal pr. 31/12-2017: 3.293

Nyinnmeldte i 2017: **141**

Medlemstall pr 01/01-2018: 3.280

Endring hittil i 2018: **-16**

Medlemstal pr. 30/01-2018: 3.264

Nyinnmeldte i 2018: **21**

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	Mobil:	E-postadresse
Fannestrandveien 63. 6415 Molde	Fannestrandveien 63. Molde (Felleskjøpet)	71 20 28 90	41 41 88 71	More.romsdal@bondelaget.no
Møre og Romsdal Bondelag	Org.nr.: 939678670	Bankkonto:	8101.05.12891	Internet:
Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 985063001 MVA			www.bondelaget.no/moreogromsdal

Kvart år er det mange som får puring, og seinare varsel om stopp av medlemskapen grunna ubetalt kontingent. I 2017 var det 32 medlemmer som ikkje betalte kontingent, og som i henhold til Norges Bondelag sine lover vart strokne som medlem ved utgangen av 2017.

Kommentert i styret:

Har tidligere drøftet i styret å utpeke vervesjefer.

Vurdere om vi skal ha egne vervepremier i fylkeslaget utenfor NBs vervepremier. Premier til de som verver flest før ledersamlinga i høst.

Oddvar skal på årsmøte i Sau og geit i februar, for bl.a. snakke om medlemstilslutning fra småfenæringa.

4/2017 Referat fra møter og arrangementer (siden siste styremøte)

3. januar: Evalueringsmøte Økouka, Fylkeshuset, Rose Bergslid

Arrangementet ble holdt på Tingvoll 25. september – 1.oktober

Møre og Romsdal Bondelag var medarrangør. Rose Bergslid Bondelagets repr i arbeidsgruppa. Programmet var bra og det er kommet mange positive tilbakemeldinger på gjennomføringa.

Var 12 arrangementer på ei uke. Svært god mediedekning i NRK (5 ganger besøk fra NRK) og i lokalavisene.

4. januar: Arbeidsmøte klima, Tingvoll, Oddvar Mikkelsen, Arnar Lyche, Rose Bergslid, Ottar Longva (Fylkesmannen), Turid Strøm og Sissel Hansen (Norsøk)

Hovedformålet med møtet var å finne ut hvordan vi ruster oss faglig i forhold til rødt kjøtt og klima som er en aktuell sak i media for tiden og viktig for bøndene i Møre og Romsdal. Slik modellene for klimagassutslipp brukes kommer kraftfôrbaserte produksjoner bedre ut enn dyr fôret på grovfôr.

9. januar: Åpent informasjonsmøte om biogassanlegg, Kommunestyresalen, Vestnes, Arnar Lyche

Vestnes Bondelag inviterte til åpent informasjonsmøte om biogass. Per Gunnar Stoknes fra Biogass Møre AS fortalte om biogassanlegget som er under planlegging på Skorgenaset.

10. januar: Møte i organisasjonsutvalget Norges Bondelag, Oslo. Oddvar Mikkelsen

15.-16.januar: Fylkesledersamling i Norges Bondelag. Oddvar Mikkelsen

Hovedtemaer for samlingen var regionreformen og Norges Bondelags organisasjon, samt Bondelagets klimaarbeid.

16. januar: Organisasjonssjefsamling, Norges Bondelag, Oslo. Arnar Lyche

16. januar: Landbruksmøte, Fylkesmannen, Molde, Oddvar Mikkelsen, Rose Bergslid
Deltakere var representanter frå Fylkesmannen, Bondelaget, Bonde- og småbrukarlaget, Landbruk Nordvest, NLR Vest, Fylkeskommunen, Innovasjon Norge, Nortura, Tine, Felleskjøpet Agri, Gjermundnes VGS, NIBIO, MidtNorsk samarbeidsråd, Landbruk 21, Ruralis, Norsøk.

Bakgrunn for møtet: Fylkesgrensene forsvinner eller blir endret, og organisasjonene tilpasser seg. Dette kan også få konsekvenser for roller, og ikke minst samarbeidet nordover. Møre og Romsdal er sammen med begge trøndelagsfylkene området for Midt Norsk samarbeidsråd. Prosjektet Grøn Forsking Midt-Norge har siden 2008 jobba for å få løfte fram FoU prosjekt som er spesielt viktige for landbruket i vår landsdel. GFMN blir finansiert med like bidrag frå de tre fylka. Trøndelag har rigget et regionalt innovasjonsprogram (Landbruk21 i Trøndelag) som er det operative verktøyet for utvikling av landbruksnæringa. «Landbruksmøtet» diskuterte Midt Norsk samarbeidsråd, Grøn Forsking Midt-Norge og Landbruk 21.

Innledere var landbruksdirektør Frank Madsøy, forsker Jostein Vik (Ruralis), Oddvar Mikkelsen (Bondelaget), Olav Håkon Ulfsnes (Midt Norsk samarbeidsråd), Stein Brubæk (Småbrukarlaget), Styreleder i Landbruk 21, Lars Morten Rosmo

I ordskiftet etterpå var det ingen som argumenterte for at Møre og Romsdal IKKE burde utvikle samarbeidet med Trøndelag. Ledelsen i faglagene ble oppfordret til å følge opp temaet videre, - både i forhold til Trøndelag, og opp mot Fylkesmann og Fylkeskommune som aktuelle finansieringsaktører.

Et annet tema på møtet var innspill til arbeidet med å prioritere FoU og prosjektarbeid. Det kom innspill fra Landbruk Nordvest, Norsøk, NLR Vest, Bondelaget, Nortura og NIBIO. Alle innleggene oversendes sekretariatet for Grøn Forsking Midt-Norge, som innspill fra Møre og Romsdal.

Møre og Romsdal Bondelag hadde innspill om rødt kjøtt og klima.

22. januar: Telefonmøte i organisasjonsutvalget Norges Bondelag. Oddvar Mikkelsen

25. januar: Landbrukskonferanse i Ørsta. Odd Bjarne Bjørdal, Gunnhild Overvoll, Arnar Lyche, Rose Bergslid

Arrangører var Ørsta næringskontor, landbrukskontoret Ørsta Volda, Skogeigarlaget og Bondelagene. Leder i Norges Bondelag, Lars Petter Bartnes, blant innleiderne.

Odd Bjarne Bjørdal har vært med i planlegginga av konferansen. Ca 100 deltakere.

Fokus på jordvern, og hva det nye lovverket medfører. Ordførerne Stein Aam i Ørsta, Jan Ove Tryggestad i Stranda og Stig Olav Lødemel i Hornindal innleder om jordvern som tema. Fra Småbrukarlaget innleder Merete Furuberg, Lars Petter Bartnes og Erlend Stabell Daling fra Norges Bondelag, som alle snakket om nedbygging av landbruksareal, sett opp imot jordvern og bo og driveplikta. Forsker Bjørn Egil Flø fra NIBIO om «tapte jorde», mens Ottar Longva fra Fylkesmannen orienterte om regelverket for bo- og driveplikt.

Andre tema: Var skogreisinga på Vestlandet vellykket og hvorfor skal vi plante på ny til framtidige generasjoner ved Helge Kårstad, Kystskogbruket, og norsk mat, bruk av antibiotika og dyrevelferd – import ved Henning Sørum, veterinær og professor i mikrobiologi ved Veterinærhøgskolen

Landbrukskonferansen ledet av Jon Hustad, bondaling og journalist i Dag og Tid.

26. januar: Møte i skoleutvalget Gjermundnes. Anne Katrine Jensen

Vedlegg: Referat frå Anne Katrine Jensen, og med oppfordring oppfølging av Bondelaget. Revidert utviklingsplan Gjermundnes vgs og Økonomiplan 2018-2021 med budsjett 2018 ble vedtatt av Fylkestinget i desember 2017. Her lå byggetrinn 1 ved Gjermundnes inne.

I forslag til revidert økonomiplan 2018-2021 med budsjett for 2018 skal det inneholde en konsekvensanalyse av økning i ferjetakstene, samt redusert investeringsbudsjett. Dette betyr at fylkesrådmannen ikke vil lyse ut konkurranser som medfører at de forplikter seg på investeringer i de nye prosjektene før investeringsplanen har vært til ny behandling i fylkestinget (18.-19.juni). Dette betyr at også at Gjermundnes stilles i bero.

Møtet i skoleutvalget 26. januar sier i sitt vedtak at de er glad for at utviklingsplanen er vedtatt og fornøyd med at byggetrinn 1 er med i økonomiplanperioden 2018-2021 med kr 100 mill. og av dette kr 10 mill. i 2018. Skoleutvalget er likevel uroa for at fylkestinget skal behandle investeringsbudsjettet en gang til i første halvår 2018, før arbeid med vedtatte investeringer kommer i gang, Skoleutvalget mener fylkesrådmannen må sette i verk prosjektering av vedtatt utbyggingsprosjekt uten å vente på nytt vedtak.

Dette ble kommentert i styret:

Fylkeslaget skal ha møter med mange politiske partier framover, bl.a. H, KrF, Ap, og vil ta opp saka i disse møtene. Viktig å påpeke at dette er eneste utdanningstilbud landbruket har i fylket. Fylkeslaget vil arbeide med saka fram til fylkestinget i juni.

29. januar: Grøntsamling i Bondelaget, Oslo. Audun Skjervøy

Grønttalspersoner i alle fylkeslagene invitert til å delta.

Hovedtemaet er GMO og Cripr. I tillegg markedsituasjonen, og aktuelle saker framover: Den politiske situasjon. Jordbruksoppkjøret. Arealpolitikk. Klima og flom. Plantevernmidler

29. januar: Innspillseminar, Stjørdal. Oddvar Mikkelsen, Arnar Lyche

Representanter fra Norges Forskningsråd stilte på innspillseminar. Arrangør var Grønn Forskning Midt-Norge. I alt ble det presentert 27 ulike innspill om hva det bør forskes på. Møre og Romsdal Bondelag hadde innspill om rødt kjøtt og klima.

30. januar: Medlemsmøte i Midtnorsk samarbeidsråd, Vårsøgg Hotel, Surnadal. Oddvar Mikkelsen, Arnar Lyche

- Nye retningslinjer inkl oppklarende spørsmål v/ Eugen Tømte
- Organisasjonenes forventninger til Samarbeidsrådet. Hvordan skal vi utvikle samarbeidsrådet i Midtnorge? Forberedte innspill fra organisasjonene.
- Årsmøte 31. mai 2018 i Molde
  - Vedtak om nytt navn: Midtnorsk Landbruksråd
  - Årsmelding, regnskap, budsjett og arbeidsplan
- Levende Landbruk 2018: Blir ikke arrangert. Organiserer og bruke ressursene mer på undergrupper når aktuelle saker er på høring.
- Møte med politikere 19. mars på Nortura Malvik

30. januar: Planleggingsmøte Økouka 2018, Fylkeshuset, Rose Bergslid

Møre og Romsdal Bondelag er medarrangør. Rose Bergslid Bondelagets repr i arbeidsgruppa.

1. februar: Medlemsmøte i Norges Pelsdyrslag, Gloppen i Sogn og Fjordane. Odd Bjarne Bjørndal møtte fra Bondelaget

NPA inviterer oppdrettere til fire medlemsmøter over hele landet, bl.a. i Gloppen, for å gi så mye informasjon og innsikt i situasjonen som næringen har kommet opp i etter Jeløya-erklæringen. Temaer for møtene er: Hvilke vurderinger og tiltak er gjort så langt? Redegjørelse for de tre løpene som foreløpig er lagt for å ivareta næringens interesser knyttet til økonomi, juridisk politisk.

24 deltakere. Det er ikke fokus på hva det koster å legge ned pelsdyrnæringa, men fokus på hvordan en kan berge næringa. Landbruket støtter pelsdyrnæringa, og landbruket må stå samlet.

1.februar: Møte i valg nemnda M&R Bondelag, Bondelagskontoret, Molde**1.februar: Kornkonferanse Norges Bondelag/Norske Felleskjøp**. Oslo. Oddvar Mikkelsen**1.februar: Møte i rovvilt nemnda**, Stjørdal. Atle Frantzen

Stor interesse for møtet. Utenom nemnda var det 17 observatører inkl repr frå fylkesmennene.

Ny i nemnda

Maja Brit Renander er ny representant vald av sametinget i nemnda. Ho bur på Nerskogen, har rein og sau i Trollheimen.

Samordningsoppdraget for felles forvaltning av jerv – region 3 og 6:

1) 13.3. skal det vera møte på Gardermoen mellom Miljødirektoratet (?), alle fylkesmennene og alle rovvilt nemndene som er berørt av Samordningsoppdraget. (Region 1, 2, 3, 5 og 6.) Det var opprinneleg planlagt eit arbeidsmøte for fylkesmennene i MR (Region 6) og Oppland (Region 3) i forkant av møtet. Møtet vart opprinneleg avlyst. Det blir no likevel møte mellom MR og Oppland i forkant av møtet 13.3. Det er ønsket om å leggja klare føringar for møtet, m.a. for å få ei klargjering av forvaltningssituasjonen for jerv i det felles fjellområdet (Reinheimen) på grensa mellom Region 3 og 6. Det kan vera vanskeleg å få til ein avtale. Frank Sve presiserer at

han møter klare forventningar frå beitenæringa på Indre Sunnmøre i forhold til at denne saka må handterast slik at beitenæringa ikkje blir skadelidande.

2) Therese Ramberg Sivertsen, NINA, orienterte om prosjektet «Optimalisering av jervesona». Dette er eit oppdrag som NINA har fått med utgangspunkt i Samordningsoppdraget. Det er utvikla og tatt i bruk eit digitalt planleggingsverktøy som skal bidra til å få til ei best muleg geografisk optimalisering av jervesona gjennom at planleggingsverktøyet blir «fora» med ulike forhold som har betydning. Dette kan vera forhold som f.eks jervens utbreiing, forekomst av beitedyr, allelar (bevaringsverdig genetisk variasjon), kalvingsområder, beitekvalitet, osv. Arbeidet er ikkje ferdig. Det blir også presentert på møtet 13.3.

Skadefelling

I fleire samanhenger i møtet kom temaet skadefelling opp. Her er noko av det som vart nevnt:

- I 2017 vart det i regionen gitt 34 skadefellingstillatelsar. Av desse er det kun gjennomført 1 vellykka uttak.
- Er det rett å bruka FKT-midlar på opplæring av skadefellingsjegarar og -lag når uttaket er så lite ?
- I 2017 vart det i MR brukt 26 000,- av FKT-midlar til godtgjering for skadefellingslag.
- I regionen vart det i 2017 brukt 1,5 mill på mislykka skadefellingsforsøk.
- Det er for sterke restriksjonar knytt til skadefelling til at skadefelling er eit effektivt tiltak pr i dag.
- Nemnda ønskjer å sjå nærare på dette i eit seinare møte.

Høyring – forskrift tidlegsanking

Vedtak i samsvar ved innstilling frå adm, samt i samsvar med uttale frå S-Tr, N-Tr og MR Bondelag.

Fordeling FKT-midlar

Total løyving, fordeling mellom fylka og søknader om lag som i fjor. Fylkesmennene prioriterer og fordeler i kvart fylke. Nemnda blir orientert i etterkant. Behov for samordning i Trøndelag. Behov for evaluering av bruken av midlane, samt av verktøykassa for FKT-tiltak bør bli større. Må prioritera tiltak i områder med direkte problem framfor generelle tiltak.

Revisjon forvaltningsplan

Til møtet sto godkjenning av forvaltningsplanen på saklista. Dette var imidlertid føresett at Miljødirektoratet sin uttale låg føre i god tid på førehand. Uttalen kom like før møtet. Saka vart difor kun tatt opp som orienteringssak og for drøfting av vidare behandling. Her er ein del av det som vart nevnt:

- Ein vesentleg del av dei kritiske kommentarane frå Miljødirektoratet (for lita bjørnesone, planen gir dårleg grunnlag for Samordningsoppdraget) skuldast at direktoratet ikkje har lest planen godt nok eller misforstår innhaldet. Dette bør kommenterast/forklarast, m.a. ut frå at nemnda er prinsippielt uenig i nokre av kommentarane frå Miljødirektoratet.
- Kommentarane knytt til kvotefri jakt på gaupe må behandlast grundig slik at forvaltningsplanen hjemlar forvaltning av gaupe i samsvar med lov- og regelverk.
- Administrasjonen følgjer no opp uttalen frå Miljødirektoratet og kjem med saksutgreiing og innstilling.
- Det er mykje feil i brevet frå M.dir. Brevet kan ikkje følgja forvaltningsplanen slik M.dir seier i sin uttale.
- Endeleg godkjenning av forvaltningsplanen i møte 22.3.

Eventuelt:

- 2-dagarsmøte på Nordmøre blir planlagt til våren, muleg Tingvoll 24.- 25.5.
- Inge Hafstad sluttar som sekretær for nemnda og vil arbeida vidare med FKT-midlar i Trøndelag.
- Kjell Vidar Seljevoll blir ny sekretær.
- Leiar i nemnda er opptatt av at organisasjonane skal koma til orde, men ikkje som direkte del av dei ordinære møtene.

2. februar: Møte i kornutvalget Norges Bondelag. Oslo. Oddvar Mikkelsen

2.-3. februar: Unge Bønder-samling. Arnar Lyche og Rose Bergslid deltar fra Bondelaget. Påmeldte unge bønder og deltakere fra arrangørorganisasjonene var **62 personer**. Deltakere fra Surnadal i nord til Vanylven i sør.

Tekst og bilder lagt ut på M&R Bondelags hjemmeside.

Bondelaget, Nortura, Tine, Felleskjøpet og Fylkesmannen inviterte til Samling for unge bønder. Overnatting på Stranda Hotell og middag inkludert gondoltur til Paviljong Roalden, Strandafjellet.

Tema på hotellet bl.a.:

««Frå toppfotball til geit og turisme» v/bonde **Petter Melchior, Norddal.**

Petter har fortid som ein sær sars aktiv fotballspelar og driv i dag med geit og turisme, samt at han er styremedlem i Møre og Romsdal Bondelag.

«Landbrukssamvirket i ei ny tid». **Presentasjonar v/**

Arild Grimeland, transportplanlegger Nortura Førde

Jenny Helen Velle, medlemssjef i TINE Møre og Romsdal.

Dag Arne Helle, regionsjef Felleskjøpet Agri.

Rundtur med buss med gardsbesøk:

- **Ørskog samdrift, v/Eli Sjøstad:** Eli er driftsleiar i samdrifta og har erfaringar og synspunkt knytt til gardsdrift, mosjonskrav/dyrevelferd, landbrukspolitikk og sosiale forhold i landbruket.
- **Johan Øvrebust, Stordal:** Han driv med sau, har nyare fjøs med plass til 300 dyr. I tillegg til at han også driv med fjordfe.
- **Kjell Perry Drotninghaug, Velledalen i Sykkylven:** Driv økologisk og har lausdriftsfjøs frå slutten av 80-talet. Han driv med Vestlandsk fjordfe, har stølsdrift og har prøvd seg både på vidareforedling og lokalt sal.
- **Bastian Weiberg–Aurdal, Velledalen i Sykkylven:** Han har bygd nytt fjøs i massivtre, driv med mjølkeproduksjon og har arbeid i Felleskjøpet Agri.

Målet med samlinga bygge nettverk både for unge etablerte bønder og for de som er på veg inn i næringa, i kombinasjon med formidling av nyttig kunnskap om næringa og det å være bonde. Deltakinga gratis om en er medlem i minst en av de organisasjonene som er arrangører.

5/2017 Representasjon, invitasjon og planlegging av nye møter og arrangement

Dato/Månad	Tiltak/Arrangement	Stad	Deltakarar/Ansvarlege
6. februar (tirs)	Fylkesstyremøte (årsmeld/rekneskap)		Styret
Feb	Lokallaga frist uttale jordbruksavtala		
1. mars	Kontingentforfall		
2. Mars	Landbrukskonferanse	Seilet, Molde	Landbruksinteresserte
2.-3. Mars	Årsmøte M&R Bondelag	Seilet, Molde	Lokallaga, fylkeslaget
7. mars (ons)	Fylkesstyremøte (handsame jordbr.avtala)		Styret og samvirkerepr
April (Ikke fastsatt)	Fylkesstyremøte		
30. april	Påmeldingsfrist Open Gard		
30. mai (ons)	Fylkesstyremøte og møte med årsmøteutsend.		
6.-7. juni	Årsmøte Norges Bondelag	Lillehammer	
23.-25. august	Den Norske Matfestivalen i Ålesund	Ålesund	
26. august	Open Gard		Lokallaga
Nov (Ikke fastsatt)	Ledermøte M&R Bondelag		

Arrangement fylkesbondelaget må være oppmerksomme på er:

- **Agroteknikk på Lillestrøm:** 8.-11. november 2018

7. februar: Konferanse om klima og rødt kjøtt. Ski i Akershus. Arnar Lyche

9. februar: Møte med stortingspolitikere i Høyre Møre og Romsdal, Parken Hotel, Ålesund kl. 16.00-17.00. Oddvar Mikkelsen, Gunnhild Overvoll, Arnar Lyche

9. februar: Møte med Momentium, Giske. Oddvar Mikkelsen, Gunnhild Overvoll, Arnar Lyche. Videre drøfting og planlegging deltakelse frå Bondelaget på konferanse til høsten (leder-møte i M&R Bondelag?)

9. februar: Møte om REKO-ring, Tingvoll

Fra Bondelaget Rose Bergslid, Maud Grøtta fra Landbruk Nordvest og Stein Brubæk fra Bonde- og Småbrukarlaget.

Tema: REKO-ringetablering(er) på Nordmøre. Planlegge informasjon på arrangementet MR-mat i Møre og Romsdal, og sende ut informasjonsskriv til mulige lokalmatprodusenter på Nordmøre med en markedsundersøkelse for å finne potensielle produsenter som ønsker å delta.

11. februar (søndag): Fylkesårsmøte i 4H Møre og Romsdal. Bygdahuset Vonheim i Fræna Vegard Smenes vurderer om han skal delta.

12. februar: Stortingsrepresentant Steinar Reiten (KrF) besøker næringslivet i Surnadal Møre og Romsdal Bondelag har invitert. Som medlem i Stortingets næringskomite har han tatt over rollen etter Pål Farstad som landbrukets mektigste mann. For å sikre flertall for sin landbrukspolitikk er regjeringa nemlig avhengig av støtte fra KrF.

- **Kl 09.00: Besøk hos INNVENO (tidligere SIV industriinkubator) i industriområdet i Røtet.** Planer om nytt sagbruk med innovativ bruk av restprodukter. Orientering om nettverksorganisering av mindre bedrifter og suksess i både verdiskaping, sysselsetting og økonomiske resultater. Orientering om nytt kaianlegg og utviklingsmuligheter tilknyttet havna.
- **Kl 11.00-12.00: Besøk til Kvanne Industrier AS.** KIAS har de siste årene hatt sterk vekst i sin produksjon av dører til ulike formål og har avtale med bl.a Fjøsssystemer om dører til landbruksbygg.
- **Ca kl. 12.15 – 14.30: Besøk Nordvik Samdrift.** Inkludert lunsj og drøfting av et bredt spekter av landbrukspolitiske tema på fjøsloftet ved Nordvik Samdrift.
- **Kl 15.00-16.00: Besøk nytt sauefjøs hos Torill Gjeldnes og Per Åke Jakobsson.** Tema utfordringer i sauenæringa og sauens viktige rolle som ressursutnytter og landskapspleier. Lokallagslederne i Surnadal Bondelag og Todalen Bondelag, og lederen i Skogeigarlaget, er invitert med på deler av besøket.

Fra Møre og Romsdal Bondelag deltar fylkesleder Oddvar Mikkelsen og organisasjonssjef Arnar Lyche. Tema som fylkesbondelaget vil ta opp er bl.a. jordbruksforhandlingene, klimautfordringer, jordbruksmeldinga kontra regjeringserklæringa, eiendomsregelverk og oppfølging av bo og driveplikt. Framtida for melkeproduksjonen i fylket etter utfasing av Jarlsbergeksport. Pelsdyr. Rekruttering til næringa. Investeringsbehov ved Gjermundnes videregående skole.

13. februar: Felles møte mellom Bondelagene i Møre og Romsdal, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag om videre arbeid med rovdyr-beitedyr

Holdes på Bondelagskontoret i Trondheim.

Fra M&R Bondelag deltar styremedlem Odd Bjarne Bjørdal og førstekonsulent Atle Frantzen. Fra de to andre fylkesbondelagene møter også rovviltansvarlige i fylkestyret og fra fylkeskontoret. Tema til drøfting:

- Ha en prioritert liste over hva en skal ta tak i, hvordan og hvem som har hovedansvaret for å drive arbeidet framover.
- Arbeid med beredskap ved rovdyrangrep og arbeidet med jervesone i Sør-Norge
- Bestandsmål bjørn

13-14 februar: Seminar opp mot NATO-øvelsen. Gardermoen. Arnar Lyche møter fra M&R Bondelag.

Norge skal være vertsnasjon for NATO-øvelsen Trident Juncture 2018 (TRJE18), som skal foregå høsten 2018. Primært vil øvelsen gjennomføres i Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal, Oppland og Hedmark. Øvelsen blir den største som er gjennomført i Norge og det vil bli miljørelaterte utfordringer, eksempelvis skader på både inn- og utmark, utfordringer på innføring av store mengder materiell og fare for forurensning.

Hensikten med seminaret er at deltakere skal få en bedre felles situasjonsforståelse av hva NATO-øvelsen Trident Juncture 2018 vil innebære, generelt sett og spesielt i forhold til miljøvern og skader. Det skal være en gjensidig informasjonsutveksling, og det skal knyttes kontakter for videre arbeid.

Norges Bondelag er invitert med fire deltagere til seminaret, fortrinnsvis fra fylkeslagene i Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal, Oppland og Hedmark.

15. februar: Medlemsmøte jordbruksforhandlingene i Fræna Bondelag. Vegard Smenes.

17. februar: Årsmøte i Tyr Møre og Romsdal, Alexandra, Molde. Oddvar Mikkelsen

22. februar: Kurs i landbrukspolitik. Landbrukets Hus, Oslo.

Arrangør er Norsk Landbrukssamvirke.

Odd Bjarne Bjørdal, Marte Halvorsen og Petter Melchior ønsker å delta.

24. februar: Årsmøte i Møre og Romsdal Bygdeungdomslag

på Korsen Grendahus i Surnadal kl. 10.00 - ca.16.00.

Oddvar Mikkelsen vurderer om han skal delta på deler av årsmøtet.

24.-25. februar: Årsmøte/fagmøte i M&R Sau og Geit. Molde. Oddvar Mikkelsen

Fylkeslederne i Bondelaget og Småbrukarlaget invitert til å innlede om «hvorfors du mener småfebønder skal være medlem i din organisasjon». NGS sitt mål med dette er at enda flere skal bli medlemmer i faglagene. De ønsker ikke å stimulere til noen konkurranse mellom faglagene, men ønsker at den totale organisasjonsandelen økes.

16.-17. mars. Fylkesårsmøte Bygdekvinnelaget

31. mai: Årsmøte i Midtnorsk Samarbeidsråd, Molde. Oddvar Mikkelsen. Arnar Lyche.

6/2017 Lokallagene - presseklipp, aktiviteter og møter

7/2017 Andre saker

7. 1. Saker frå Bygdekvinnelaget

Årsmøte i Møre og Romsdal Bygdekvinne lag holdes 16.-17. mars

7.2. Saker frå Bygdeungdomslaget

Årsmøte i Møre og Romsdal Bygdeungdomslag på Korsen Grendahus i Surnadal kl. 10.00 - ca.16.00.

7.3. Høring – forslag til endringer i forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot roviltskader og konfliktdempende tiltak

Brev sendt 30. januar til Miljødirektoratet

Bondelaga i Sør-Trøndelag, Møre & Romsdal og Nord-Trøndelag vil med dette avgi felles uttalelse på «Høring av forslag til endringer i forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rov-

viltskader og konfliktdempende tiltak», som i hovedsak omhandler fastsetting av dagsats for tilskudd til tidlig nedsanking og tilskudd til hjemmebeite.

Tidligsanking – kun som akuttiltak

Bondelaga vil først gi uttrykk for at tiltaket tidlig nedsanking ikke må brukes som et generelt forebyggende planlagt tiltak som erstatning for andre virkemidler, men kun kan aksepteres som et siste virkemiddel og pålegg fra myndighetene når det er akutt fare for rovdyrtaap. Det forutsettes at andre skadeforebyggende tiltak er iverksatt tidligere uten å oppnå ønsket resultat.

For de fleste er et rikt utmarksbeite grunnlaget for valg av sau som produksjonsdyr på gården, og tidlig nedsanking er å ikke utnytte disse ressursene optimalt, hverken for brukeren eller for samfunnet. For svært mange, og i enkelte områder gjelder det alle, har valget av sau den naturlige forklaring at det finnes lite innmarksbeite, og dyrket areal for høsting av vinterfor er begrenset. På slike gårder er optimal bruk av utmarksbeite en forutsetning for å kunne ha et produksjonsvolum som gir inntekt en kan leve med. For de aller fleste sauebønder i vårt distrikt vil derfor tidlig nedsanking være belastende i forhold til forsituasjonen på gården, og det vil blant annet være behov for innkjøp av nødvendig for.

Et annet element som tilsier at tidlig nedsanking skal brukes særdeles forsiktig er at våre beiteområder ligger ganske tett, og tidlig nedsanking i ett område vil flytte rovdyrtrykket til naboområder. Erfaringsmessig er derfor tidlig nedsanking mer en forflytting av problem enn det er å løse et problem.

I forskriftsteksten må det derfor defineres klare vilkår eller settes krav til hvilke forutsetninger som må være til stede for at tiltaket tidligsanking skal kunne iverksettes.

Satser

Når det gjelder satser for de enkelte tiltak forutsettes det at det gis full kompensasjon for merkostnaden dette tiltaket påfører bonden, både i form av merarbeid og forkostnader. Med bakgrunn i situasjonen for vår region hvor det vil være nødvendig å gå til innkjøp av for ved tidlig nedsanking må dette legges til grunn. Vi mener at kostnadsbildet som framkommer i NIBIO sine beregninger ikke er fullstendig dekkende i vår region, og mener at satsene bør økes noe. Dette underbygges av Rovviltnemnda i region 6 Midt – Norge, som før beitesesongen 2017 satte satsen til kr 8,- pr dyr pr dag. Dette var også ment som en stimulans til tidlig nedsanking i akutte skadesituasjoner. Vi mener derfor at satsen bør rundes opp til kr 8,- pr dyr pr dag for tidlig nedsanking og kr 8,50 pr dyr pr dag for hjemmebeite. Det vil være feil å runde satsene ned, slik Miljødirektoratet foreslår.

Regulering/justering og ekstraordinære situasjoner

Vi kan ikke se at forslaget sier noe om regulering av satser eller om ekstraordinære situasjoner. Vi mener derfor at følgende må tas inn i forskriftsteksten:

- 1) Satsene må justeres/reguleres årlig i henhold til konsumprisindeks.
- 2) Det kan i enkelttilfeller oppstå situasjoner som medfører tiltak og kostnader som ikke er lagt inn i normale beregninger. Det forutsettes at disse kostnadene blir kompensert fullt ut.

Tatt opp som ekstra drøftingssaker/orienteringssaker (uten vedtak):

7.4. Beredskapsplan for Møre og Romsdal Bondelag

Nestleder Gunnhild Overvoll orienterte og viste fram plansjer over beredskapsplan for Sør-Trøndelag Bondelag, vedtatt i 2016. De har beredskapsplan for hva de kan og skal gjøre ved brann, ulykker, dyretragedier, smittsomme dyresykdommer inkl LA-MRSA, naturkatastrofer, rovdyrangrep, gjennomføring av deres arrangementer og atomulykker.

Planen ligger her: <https://www.bondelaget.no/beredskap/category7805.html>

Det ble drøftet i styret:

Det bør utarbeides lignende plan for Møre og Romsdal Bondelag, og lokallaga kan ta det videre for sin kommune. Fylkeskontoret bør utarbeide forslag til beredskapsplan til styremøtet i april eller i mai.

7.5. Den Norske Matfestivalen i Ålesund

Petter Melchior er Bondelagets styremedlem i styret for Matfestivalen. Han tok opp Bondelagets engasjement og rolle i festivalen, om arrangementet er rette arenaen for faglagene.

Kanskje signalisere at heller Bondens Marked kunne være med i styret?

Oddvar Mikkelsen og Arnar Lyche følger opp saka med daglig leder i Matfestivalen, og Petter Melchior tar opp saka med Bondens Marknad.

SAK 1/2018: Årsmelding for Møre og Romsdal Bondelag 2017

Vedlegg: Utkast til deler av årsmeldinga for godkjenning/korrigerings.

Vedtak: Styret sin innstilling til vedtak i årsmøtet:

Vedtak: Årsmelding for Møre og Romsdal Bondelag 2017 godkjent.

Saksutredning:

I stedet for å sende ut papirkopi av 50-70 sider i posten, ba styret for noen år siden at det av årsmeldinga som ikke er tidligere vedtatte uttaler og omtaler i styret, blir sendt som PDF til styret. Mesteparten av innholdet i årsmeldinga er alt vedtatt på styremøter tidligere.

De deler av årsmeldinga som styret bør lese/godkjenne, sendt i PDF på e-post til styret 28. januar. Da kan styret skrolle gjennom og lese det som de sjølv har deltatt på. Kontoret fullfører arbeidet med bilder/oppsett.

SAK 2/2018: Regnskap 2017

Vedlegg: Regnskapsrapport 2017

Vedtak: Styrets tilråding til vedtak i årsmøtet:

Vedtak: Regnskapet for Møre og Romsdal Bondelag for 2017 er godkjent med atterhold om Norges Bondelags revisor sin godkjenning. Regnskapet er gjort opp med et årsoverskudd på kr 70.410,17. Egenkapitalen 1.1.2018 er kr 1.251.646,44

Ordlyd i årsmeldinga:

Regnskapet er ført av Norges Bondelag og revidert sammen med Norges Bondelag sine regnskap. Fylkeslaget er ei avdeling i Norges Bondelag. Bankkonto ligger også i Norges Bondelag. Egenkapitalen står på konto i Landkreditt.

Regnskapet viser ei driftsinntekt på kr. 2.187.891,75 og en driftskostnad på kr. 2.143.575,77

Finansinntekter var på kr. 26.094,19

Resultat for 2017 viser et overskudd på kr. 70.410,17

Balansen er følgende: Eiendeler: Bankinnskudd: 1.251.646,44

Gjeld og Egenkapital: Egenkapital: 1.251.646,44

Saksutredning:

Forslag til ordlyd og styrets tilråding til vedtak i årsmøtet som omtalt ovenfor trykkes i årsmeldinga 2017 sammen med regnskapet 2017 slik som oppsatt under:

Regnskap 2017	Regnskap	Budsjett 2017			Regnskap 2017		
		2016	Inntekter	Kostnader	Netto	Inntekter	Kostnader
Avdeling							
8101 Generelt	756 594	775 000	0	775 000	805 694	3 239	802 455
8103 Fylkesleder	-8 945	306 000	306 000	0	306 000	356 254	-50 254
8105 Opplæring tillitsvalgte	91 235	110 000	74 000	36 000	110 000	35 031	74 969
8110 Styret	-408 060	0	350 000	-350 000	0	400 726	-400 726
8112 Ledermøtet	-154 682	0	150 000	-150 000	45 000	117 872	-72 872
8113 Årsmøtet	-192 171	10 000	160 000	-150 000	1 340	140 929	-139 589
8119 Valgnemnda	-53 423	0	28 000	-28 000	0	28 008	-28 008
8120 Evaluering RMP	29 750	0	0	0	0	0	0
8122 Landbrukskonferansen	22 300	0	0	0	116 620	119 462	-2 842
8123 Matfestivalen	-798	0	0	0	0	25 535	-25 535
8124 Gjødselføring	-60	0	0	0	0	0	0
8125 Utadretta informasjon	-110 128	0	60 000	-60 000	0	2 775	-2 775
8126 Fortsatt gardsdrift	66 237	0	0		0	0	0
8128 Bedre og økt beiting	0	0	0	0	0	0	0
8129 HMS-seminar	-5 896	0	0	0	0	16 670	-16 670
8130 Refusjoner	0	0	0	0	32 000	0	32 000
8131 Støtte og gaver	-26 767	0	0	0	0	5 468	-5 468
8132 Unge bønder	5 921	0	0	0	0	0	0
8135 Møter og kurs.	-42 823	0	43 000	-43 000	0	44 224	-44 224
8136 Kurs/arrangementsutg	-35 496	0	30 000	-30 000	26 090	76 620	-50 530
8138 Gjernesprosjektet	14 650	0	0	0	0	0	0
8140 Aktive lokallagsmidler	128	150 000	150 000	0	195 890	195 410	480
	-52 434	1 351 000	1 351 000	0	1 638 634	1 568 223	70 411

Resultat

Navn	Regnskap 2017	Årsbudsjett 2017	Regnskap 2016
Salgsinntekter	-71 595,00	0,00	-139 936,00
Andre inntekter	-2 116 296,75	-1 336 000,00	-2 517 137,50
Sum inntekter	-2 187 891,75	-1 336 000,00	-2 657 073,50
Varekostnad	0,00	0,00	12 840,00
Lønnskostnader	594 329,69	694 000,00	948 334,63
Driftskostnader	1 549 246,08	647 000,00	1 761 214,41
Sum kostnader	2 143 575,77	1 341 000,00	2 722 389,04
Driftsresultat	-44 315,98	5 000,00	65 315,54
Finansresultat	-26 094,19	-5 000,00	-12 882,94
Resultat	-70 410,17	0,00	52 432,60

Kommentarer til økonomirapport pr. 31. desember 2017

Avdeling 8103 Fylkesleder: Alle reiseregninger er betalt. Kr 50 254 i overforbruk

Avdeling 8105 Opplæring tillitsvalgte: Det er overført kr 110 000 fra Bondelaget sentralt.

Avdeling 8112 Ledermøtet: Kr 45 000 er overført fra avdeling 8140 Aktive lokallagsmidler.

Avdeling 8113 Årsmøtet: Vi har spart kr 10 411 i forhold til budsjett

Avdeling 8122 Landbrukskonferanse

Vi har gått underskudd med kr 2842. I 2016 gikk vi kr 22 300 i overskudd.

Avdeling 8123 Matfestivalen

Spleiselag på kostnadene i forbindelse med Bondens Restaurant. Kr 25 535 i minus.

Avdeling 8125 Utadretta informasjon

En «sekkepost» i budsjettet. Kun standleie på Dyregod som er ført her. Kr 57 225 i pluss.

Avdeling 8129 Godt bondesamliv

Vi søkte om kr 58 500 i tilskudd, men har fått innvilget kr 40 000 til arrangementet. Derfor har vi gått kr 16 670 i underskudd

Avdeling 8130 Refusjoner

Overføring fra Studieforbundet Næring og samfunn

Avdeling 8131 Støtte og gaver

Innkjøp av kjeledresser som blir brukt som gaver for kr 5168.

Avdeling 8135 Møter og kurs

Det aller meste er utbetaling til Anne Katrine – Jordvernforeningen, skoleutvalget Gjermundnes og Matfestivalen.

Avdeling 8136 Kurs- og arrangementsutgifter

Budsjett overskredet. Møtet på Stranda 6. februar kostet kr 32 637. Eierskiftekurs i Surnadal og Ørsta – kr 10 280 i minus.

SAK 3/2018: Arbeids- og tiltaksplan for M&R Bondelag 2018-2019**Vedtak:****Styret sin innstilling til vedtak i årsmøtet:****Vedtak:** Arbeids- og tiltaksplan for 2018-2019 godkjent.**Saksutredning:**

Vedlagte forslag til arbeids- og tiltaksplan er ei oppdatert plan fra tidligere år.

Kontoret ønsker at styret tar ei drøfting på om vi skal legge fram ei plan for fylkesårsmøtet med klarere prioritering av saker og aktiviteter.

FORSLAG til ordlyd som sendes årsmøtet i Møre og Romsdal Bondelag 2.-3. mars 2018**SAK 6: Arbeids- og tiltaksplan 2018-2019 for Møre og Romsdal Bondelag**

Møre og Romsdal Bondelag, som fylkeslag av Norges Bondelag og bøndene sin største faglege og næringspolitiske organisasjon, har som mål å samle alle som kjenner seg knytt til landbruket, og vere den organisasjonen som best kan fremme felles saker, trygge landbruket og ivareta bøndene, grunneigarane og bygdene sine økonomiske, faglege, sosiale og kulturelle interesser i fylket. Bondelaget skal vere bonden og landbruket sitt viktigaste talerøyr mot styresmaktene sentralt, i fylket og i kommunane. Vårt overordna mål er å fremme eit berekraftig landbruk og ei samfunnsutvikling som sikrar inntekt for bonden, matforsyning, miljø og arbeidsplassar og busetnad i levande bygder.

Næringspolitikk:

Mål: Arbeide for inntekt og sosiale rettar på line med andre i samfunnet. Fylkeslagets uttale til jordbruksforhandlingane 2018 blir retningsgjevande for politiske prioriteringar i 2018 – 2019.

- Ta initiativ, vere pådrivar og drive skoloring i saker som gjeld landbrukspolitikken, klima og miljø, næringsutvikling, naturforvaltning, kulturlandskap, verneplanar, rovdyr, lokal og regional forvaltning.

Rekruttering – Likestilling – Kompetanse:

- Rekruttering av unge og kvinner til næringa, tillitsverv og landbruksutdanning.
- Informasjonsmateriell om næringa til skule og ålmenta.
- Kurs eigarskifte og nye tillitsvalde og samling unge bønder.
- Samordne og stimulere kurstilbod og arbeide for nye tilbod om landbruksutdanning.

Samfunnskontakt og utadretta verksemd

Mål: Fremme distrikts- og landbrukspolitiske saker. Positive informasjonsmarkeringar med norsk mat i sentrum, synleggjere arbeidet Bondelaget gjer og presentere faktaopplysningar om næringa.

- **Politikarar og beslutningsorgan:** Kontakt med offentlege myndigheiter og kommunar
- Opinionen og forbrukarane: Informasjonsaksjonar. Alliansebygging.
- **Media:** Vere synleg i mediabiletet, reise egne saker og ta del i samfunnsdebatten.
- Kontakt og drøfting mellom landbrukssamvirket og Bondelaget.
- Open Gard – minst eitt arrangement i kvar region

Organisasjon

Mål: Organisasjonsbygging, skoloring, rekruttering og auke medlemstalet.

- Utvikle møta i fylkeslaget og lokallaga som arena for sosial og fagleg aktivitet.
- **Informere** tillitsvalde, medlemmer og andre ved lokallagsskriv og heimeside
- Kontakt med medlemmer og lokallag.
- Prioritere medlemsverving av uorganiserte bønder. Invitere nye bønder til medlemskap.

Landbruksbasert næringsutvikling – tradisjonelt og nye næringsgreiner

Mål: *Peike på mulegheiter på garden, forsterke det faglege miljøet i næringa.*

- Informere om virkemidlar for næringsutvikling.
- Auka arbeid med landbruksfaglege saker. Medlemshjelp.
- Regionalt samarbeid i samarbeidsrådet for Midt-Norge og med Vestlandfylka.

I tillegg vil styret i M&R Bondelag prioritere arbeid med følgjande saker i 2018:

- Driveplikt og jordleigeavtaler. Buplikt.
- Hjorteproblematikk
- Styrking og opplæring av lokale tillitsvalde, m.a. med organisasjonskurs til hausten.
- Kurs i landbrukspolitikk
- Rødt kjøtt og klima
- Dyrevelferd

Til fylkeskontoret i Møre og Romsdal Bondelag er det knytta sekretariatsoppgåver for Bygdekvinnelaget, Bygdeungdomslaget og Studieforbund, og utfører fellesoppgåver for samvirkeorganisasjonane i Møre og Romsdal og har samarbeid med Nei til EU og Gjensidige.

Del 2: Arbeids- og tiltaksplan 2018/2019 (Dato ajourført: 6. februar 2018)

Dato/Månad	Tiltak/Arrangement	Stad	Deltakarar/Ansvarlege
2.-3. mars	Fylkesårsmøte M&R Bondelag	Molde	Utsendingar og gjestar
mars / april	Vårkampanje Norges Bondelag		Alle lokallag
30. april	Påmelding Open Gard		Lokallaga
April	Fylkesstyremøte		Fylkesstyret
Mai	Jordbruksforhandlingar Aksjonsberedskap		Lokallagsstyret. Fylkesstyret
30. mai	Styremøte og møte med årsmøteutsend		Styret + årsmøteuts.
6.-7. juni	Årsmøte Norges Bondelag	Lillehammer	Årsmøteutsendingar
23.-25. august	Den Norske Matfestivalen + evt arr	Ålesund	
26. august	Open Gard	Rundt i fylket	Lokallaga
sept	Dyregod-dagane stand + evt møte	Gjemnes	
5.-6. september	Sekretariatskonferanse Norges Bondelag	Hurdal	Heile fylkeskontoret
September	Fylkesstyremøte		Styret
Oktober	Fylkesstyremøte (Fellesmøte m/Akershus BL)	Akershus	Styret
Okt/Nov	Temadag Eigarskifte		
Innan 31. okt	Årsmøter i lokallaga		Medlemmene/lokallaga
November	Skattekurs		Samarb. rekneskapskontor
Nov	Leiarmøte M&R Bondelag		Lokallagsstyra og fylkeslag
20. nov	Søknad Aktivt Lokallagsmidlar		Lokallaga
Desember	Fylkesstyremøte		Styret
2019			
Januar	Fylkesstyremøte		Styret
Jan	Frist for lokallaga forslag til valnemnda		
jan / feb.	Møte i valnemnda		
ca. 1. feb	Lokallaga frist sende inn saker fylkesårsmøte		
Feb	Fylkesstyremøte (årsmeld/rekneskap)		Styret
Feb	Lokallaga frist uttale jordbruksavtala		
1. mars	Kontingentforfall		
Mars	Fylkesstyremøte (handsame jordbr.avtala)		Styret og samvirkerepr
Mars	Næringskonferanse		Landbruksinteresserte
Mars	Årsmøte M&R Bondelag		Lokallaga, fylkeslaget

SAK 4/2018: Budsjett 2018

Vedlegg: Forslag til avdelingsbudsjett 2018 og årsbudsjett 2018.

Vedtakk: Styret sin innstilling til vedtak i årsmøtet:

Vedtakk: Budsjett for Møre og Romsdal Bondelag 2018 godkjent.

Kommentert i styret:

Bør sette opp slik at inntekts- og utgiftspostene vises i budsjettet, f. eks landbrukskonferansen, unge bønder.

Saksutredning:

Forslag til budsjett 2018:

Budsjett 2018	Regnskap	Budsjett 2018		
		2017	Inntekter	Kostnader
8101 Generelt	802 455	814 000	0	814 000
8103 Fylkesleder	-50 254	313 000	313 000	0
8105 Opplæring tillitsvalgte	74 969	112 000	82 000	30 000
8110 Styret	-400 725	0	400 000	-400 000
8112 Leder møtet	-72 872	0	131 000	-131 000
8113 Årsmøtet	-139 589	0	150 000	-150 000
8119 Valgnemnda	-28 008	0	30 000	-30 000
8120 Evaluering RMP	0	0	0	0
8122 Landbrukskonferansen	-2 842	115 000	115 000	0
8123 Matfestivalen	-25 535	0	0	0
8124 Gjødselhåndtering	0	0	0	0
8125 Utadretta informasjon	-2 775	0	40 000	-40 000
8126 Fortsatt gardsdrift	0	0	0	0
8128 Bedre og økt beiting	0	0	0	0
8129 Godt bondesamliv	-16 670	0	0	0
8130 Refusjoner	32 000	0	0	0
8131 Støtte og gaver	-5 468	0	0	0
8132 Unge bønder	0	100 000	100 000	0
8135 Møter og kurs.	-44 224	0	43 000	-43 000
8136 Kurs- og arrangementsutg.	-50 531	0	50 000	-50 000
8138 Gjemnesprosjektet	0	0	0	0
8140 Aktive lokallagsmidler	480	195 000	195 000	0
	70 411	1 649 000	1 649 000	0

SAK 5/2018: Instruks for valnemnda i Møre og Romsdal Bondelag

Vedlegg: Forslag til instruks for valnemnda i Møre og Romsdal Bondelag
Vedtekter for fylkeslag og kopi av årsmøteprotokoll 2017 som omhandler valg

Vedtak: Styret sin innstilling til vedtak i årsmøtet:

Vedtak: Instruks for valnemnda i Møre og Romsdal Bondelag godkjent.

Styrets FRAMLEGG til ordlyd for årsmøtet slik det er referert under:

Instruks for valnemnda i Møre og Romsdal Bondelag**1. Val av valnemnd**

- Fylkesårsmøtet vel valnemnd for kommande årsmøte, etter framlegg frå valnemnda.
- Valnemnda skal ha fem medlemmar, kvar vald for tre år. Eitt eller to medlemmar vert valde kvart år.
- Valnemnda skal ha tre varamedlemmar i nummerorden. Desse blir valde for eitt år.
- Leiar og nestleiar blir valde for eitt år mellom dei fem medlemmane i valnemnda.
- Ein skal søkje å ha god geografisk fordeling mellom medlemmane i valnemnda.

2. Valnemnda sine arbeidsoppgåver

Valnemnda skal gi framlegg for fylkesårsmøtet til (jfr lovene til Norges Bondelag, §19b, pkt 5 til 8):

- a) Leiar for eitt år om gongen
- b) Styremedlemmar for to år om gongen (to medlemmar vert valde kvart år)
- c) Nestleiar mellom styremedlemmane, for eitt år om gongen
- d) Tre varamedlemmar til styret, i nummerorden, for eitt år om gongen
- e) Utsendingar til årsmøtet i Norges Bondelag, for to år om gongen
- f) Varautsendingar til årsmøtet i Norges Bondelag, i nummerorden, for eitt år om gongen
- g) Ordstyrar for neste årsmøte
- h) Valnemnd for neste årsmøte
- i) Leiar og nestleiar i valnemnda for eitt år mellom valnemnda sine medlemmer
- j) Tre varamedlemmer til valnemnda, i nummerorden, for eitt år om gongen
- k) Godtgjersle til styret og tillitsvalde i fylkeslaget

Fylkesstyret kan be valnemnda gi framlegg som ikkje er omfatta av §19

3. Valnemnda sin arbeidsmåte

- a) Leiar i valnemnda har ansvar for å kalle inn til møter i nemnda
- b) Fylkeskontoret står til disposisjon som sekretariat for nemnda, slik valnemnda ynskjer
- c) Det skal førast protokoll frå møta i valnemnda
- d) Valnemnda sine tingingar og det som kjem fram av personlege opplysningar er fortrulege
- e) Valnemnda skal verte forelagt Norges Bondelag sine lover, instruks for valnemnda, oversikt over tillitsvalde som er på val, utskrift av protokollen frå siste årsmøte, oppdatert liste over lokallagsleiarar, og om ynskjeleg få tilgang til medlemsliste for Møre og Romsdal Bondelag
- f) Alle tillitsvalde som er på val skal kontaktast skriftleg og bli gitt ein frist for å svare på om dei framleis stillar seg til disposisjon for tillitsverv. Leiaren i valnemnda er mottakar av svara.
- g) Lokallaga skal få informasjon om valprosessar, tidsfristar og kven som stiller til attval. Valnemnda tar sjølv stilling til når svara frå dei tillitsvalde skal offentleggjerast.
- h) Lokallaga kan gi framlegg til kandidatar innan fristar som valnemnda sett.
- i) Valnemnda innstiller ein kandidat til kvart tillitsverv. Om det er delt innstilling, skal det opplysast om stemmetalet for kvar kandidat.
- j) Valnemnda bør i arbeidet sitt ta omsyn til distriktsrepresentasjon, bruksstorleik, ulike produksjonar, kjønnsfordeling og aldersfordeling, i tillegg til personlege kvalifikasjonar
- k) Alle kandidatar som valnemnda innstiller skal vere kontakta av valnemnda

- l) Valnemnda si innstilling skal ligge føre seinast ved utsending av saksdokumenta til årsmøteutsendingane. Under ekstraordinære tilhøve kan valnemnda fremme innstilling under årsmøtet
- m) Valnemnda vert kalla inn til årsmøtet. Ein representant for valnemnda presenterer valnemnda si innstilling for årsmøtet
- n) Valnemnda bør vere representert på leiarmøtet.

4. Framdrift

November

- Førespurnad til tillitsvalde på val med spørsmål om dei stiller til attval

Desember

- Svarfrist for tillitsvalde som er på val
- Valnemnda vurderer svara og offentleggjering av svara
- Valnemnda vurderer om det skal vere telefonmøte eller fysiske møte
- Lokallaga vert informerte om valprosessen og om kva tillitsvalde som er på val

Januar/ februar

- Valnemnda arbeider med å finne og vurdere kandidatar
- Lokallaga kan gi framlegg på kandidatar innan gitte fristar
- Valnemnda vert kalla inn til møte. Første møte i nemnda kan godt vere telefonmøte dersom det ikkje var møte i desember.
- Valnemnda si innstilling vert ferdigstilt og meddelt kandidatane

Saksutredning:

Fylkesstyret ba i vedtak i styremøte 12.-13. desember fylkeskontoret utarbeide forslag til instruks for valgnemnda i Møre og Romsdal Bondelag. Utkast til instruks legges fram for styremøtet i februar. Styrets vedtak fremmes som sak for fylkesårsmøtet i mars 2018.

Norges Bondelag har diskutert om det er hensiktsmessig at de sentralt lager en mal for valgnemndinstruksene for fylkeslagene. Konklusjon er at det er best om fylkene styrer dette sjøl. Men Norges Bondelag mener det er fornuftig at alle fylkeslag faktisk HAR en instruks, at det er valgnemndene selv som bør ta initiativ til at årsmøtet vedtar og eventuelt oppdaterer den, og at de fylkene som ikke har en instruks sørger for at fylket har en gjeldende instruks.

Møre og Romsdal Bondelag har ikke utarbeidet instruks for valgnemnda. Det ble i 1995 utarbeidet et notat «om arbeid i valgnemnda» og det foreligger et notat om «krav til styremedlemmer». Disse to notatene er hvert år sendt til medlemmene i valgnemnda.

Lovene til Norges Bondelag sier ikke noe om valgnemnda, annet enn at fylkesårsmøtet skal velge valgnemnd for neste årsmøtet. Fylkesårsmøtet 2008 vedtok at valgnemnda fra 2009 skulle bestå av 5 medlemmer som velges for tre år, samt 3 varamedlemmer i nummerorden for 1 år. Fram til da hadde valgnemnda i M&R Bondelag bestått av 7 medlemmer, og alle med personlige varamedlemmer.

1.november ble det holdt samling i Oslo for lederne i valgkomiteene i fylkeslagene i Norges Bondelag. Etter dette møtet har leder i valgnemnda i M&R Bondelag for årsmøtet 2018, Anders Øverbø, Rauma, etter erfaringsutveksling med andre ledere i fylkenes valgnemnder, tatt initiativ til at styret i Møre og Romsdal Bondelag utarbeider forslag til instruks, som legges fram for vedtak i fylkesårsmøtet i mars 2018.

Valgnemndas leder hadde i desember noen e-postrunder med valgnemnda om punkter som burde være med i en instruks. Dette ble oversendt kontoret før forslag til instruks ble utarbeidet. Kontorets forslag til instruks ble sendt til valgnemnda 12. januar for gjennomlesing. På telefonmøtet i nemnda 22. januar kom de med noen innspill til justeringer.

Det er mye som kunne vært med i en instruks. Men det bør heller ikke være for detaljert. Andre fylkeslag sine instruks er brukt som mal, og de fleste der er nokså generelle. I vedlagte forslag til instruks står merknader/kommentarer i rødt i kolonne til høyre.

Øvrige kommentarer/forslag fra fylkeskontoret som bør drøftes av fylkesstyret:

2g) Kontoret foreslår ordstyrer som ordlyd, og at det ikke skal velges varaordstyrer

I lovene til Norges Bondelag heter det møteleder, og lovene sier ikke noe om at fylkeslaget må velge varamøteleder. M&R Bondelag har brukt ordstyrer. Kontoret vil foreslå ordstyrer som ordlyd i instruks.

Kontoret vil også foreslå for styret at det fra nå ikke skal velges varaordstyrer, kun ordstyrer for neste årsmøte. Begrunnelse: Kostnad ca kr 7.000 for deltakelse en person, se oppsett nedenfor. Vi har i alle år praktisert at varaordstyrer har møterett, men har ikke stemmerett eller andre plikter i årsmøtet. Dersom valgt ordstyrer må melde forfall til årsmøtet, kan fylkesstyret i samråd med kontoret velge setteordstyrer for kun dette årsmøtet blant de deltakere som er påmeldt. (Dette er gjort kun en gang de siste 18 årene, da hadde både ordstyrer og varaordstyrer forfall).

Til punkt 3 m og n) vedr valgnevndas deltakelse på fylkesårsmøtet og ledermøtet

Her bør fylkesstyret vurdere kostnader og avklaring på daggodtgjørelse for todagers-samlinger: Daggodtgjørelse 2 dager a kr 2.100=4.200 + hjelpensjon/dagpakke hotell ca kr 2.000 + reiseutgift = ca kr 7.000 pr person. Totalt ca kr 35.000 for fem medlemmer i valgnevnda.

3 m) Kontoret foreslår ordlyd i instruks: Valgnevnda innkalles til årsmøtet.

Her kan godtgjørelse knyttes til stemmerett i årsmøtet. Se kommentarer i rødt i vedlagte instruks: Medlemmer i valgnevnda som også møter som utsending med stemmerett har ikke krav på daggodtgjørelse fra fylkeslaget, men må kreve det fra lokallaget.

3 n) Kontoret foreslår i instruks: Valgnevnda bør være representert på ledermøtet.

Ledermøtet holdes normalt i begynnelsen av november. Arbeidet i valgnevnda er da ikke startet, jfr pkt 4 om framdrift. Kanskje naturlig at kun en fra nevnda (leder?) er på ledermøtet. Valgnevnda velges av årsmøtet etter forslag fra valgnevnda. Det må forutsettes at nye medlemmer i valgnevnda har en viss kjennskap til tillitsvalgte i Bondelaget og landbruket for øvrig, og at de derfor ikke trenger å delta på ledermøtet for å skaffe seg denne kunnskapen. Det vil hvert år bli spørsmål om hvem en møter for på ledermøtet - for lokallaget eller for valgnevnda? I dag er 3 av 5 medlemmer i valgnevnda lokallagsledere. Er det riktig at de da skal ha daggodtgjørelse to dager når de likevel er invitert som deltaker fra lokallaget? Vi praktiserer at alle styremedlemmer i lokallaget inviteres til ledermøtet.

Har sett på instruks fra andre fylkeslag. Noen har ikke med deltakelse på ledermøtet i det hele tatt, i andre fylkeslag står det at kun leder i valgnevnda møter, eller leder og nestleder, eller leder og ett medlem.

Ellers må valgnevnda i år foreta en justering av praksis:

2e) Utsendinger til årsmøtet i Norges Bondelag

Møre og Romsdal har krav på 6 utsendinger. Det er vanlig at fylkesstyret og varamedlemmer er utsendinger, og at funksjonstida som årsmøteutsending følger funksjonstida i styret. De fire styremedlemmene er valgt for to år i styret, og bør ha to år funksjonstid som utsending.

Årsmøteprotokoller viser at siden 2007 har 1. og 2. vara til fylkesstyret vært utsending nr. 5 og 6. De har vært på valg hvert år for å følge funksjonstida på ett år til vervet de har til styret.

Men denne praksisen er i strid med lovene til Norges Bondelag. Utsendinger til årsmøtet i Norges Bondelag skal velges for to år om gangen, jfr. §19b, pkt 6, der halvparten går ut hvert år.

For å komme i rute og rette opp dette, bør utsending nr 5 velges for to år, og utsending nr 6 for ett år. Valgnevnda 2018 er gjort oppmerksom på dette.

SAK 6/2018: Årsmøtet M&R Bondelag 2.-3. mars 2018**Program, sakliste, uttaler, redaksjonsnemnd**

Vedlegg: Utkast til program/kjøreplan pr. 30. januar og sakliste.
Foreløpig program til næringskonferansen utdelt og orientert om på styremøtet.

Vedtak:

- 1 Vedtak:** **Saklista og program** for årsmøtet godkjent. Årsmøtet settes fredag kl. 17.00 med konstituering og behandling av saker etter saklista.
- 2 Vedtak:** Administrasjonen kan **forberede utkast til uttale** fra årsmøtet på:
1) Tema fra næringskonferansen
2) leder i red.-nemnda samordner forslag til tema med administrasjonen
Fylkeskontoret legger fram utkast/ordlyd som nemnda vurderer om de vil bruke.
- 3 Vedtak:** **Styret foreslår redaksjonsnemnd på 3 medlemmer totalt:**
Leder i redaksjonsnemnda fra styret: Marte Halvorsen
2 medlemmer: Fylkeskontoret utpeker når deltakerlista er klar.
Sekretær: Rose Bergslid

Saksutgreiing:

- Fylkesårsmøtet er på Scandic Seilet Hotell i Molde fredag 2. mars og lørdag 3. mars. Næringskonferanse på dagtid, fylkesårsmøtet fra fredag kl. 17.00 til lørdag kl. 14.00.
- Innkalling og invitasjon til årsmøtet inkl. næringskonferansen ble utsendt ca 1. febr
- Næringskonferansen i Bjørnsonsalen fra kl 10.00 blir avsluttet ca kl. 16.15.
- Bør ha konstituering fredag ettermiddag. For nye lokallagsutsendinger er det nyttig at årsmøtet kommer i gang fredag, slik ut deltakerne blir bedre kjent med hverandre.
- På tidligere styremøte vurdert at vi på fylkesårsmøtet i mars legger det opp til et kort møte gruppevis mellom faddere og lokallagene.
- Sakspapir/årsmelding må sendes ut senest onsdag 21.februar (ikke postutlevering lør)

Fredag 2. mars:

10.00 – 16.15: Næringskonferanse i Bankettsalen - (eige program) Tema: Klima og rødt kjøtt

16.30 - 17.00: Kaffe og noe å bite i serveres til årsmøtedeltakarane i Bondelaget

17.00: Årsmøtet i Møre og Romsdal Bondelag blir sett

Opprop. Godkjenning av innkalling og sakliste.		Sak 1
Val av to personar til å skrive under protokoll.		Sak 2
Oppnemning av redaksjonsnemnd		Sak 3
Årsmelding 2017	(vedlegg)	Sak 4
Rekneskap 2017	(Side .. i årsmeldinga)	Sak 5
Arbeidsplan 2018/2019	(vedlegg)	Sak 6
Budsjett 2018	(vedlegg)	Sak 7

Fadderordninga – fylkesstyrets medlemmer møter sine lokallag til samtale

18.30: Pause

20.00: Middag – Årsmøtet i Møre og Romsdal Bondelag med inviterte gjestar.

Laurdag 3. mars:

09.00 Fylkesleiar's tale – Oddvar Mikkelsen

09.20 Årsmøtetale – aktuelle faglege- og organisasjonsmessige utfordringar og mulegheiter for Bondelaget v/ **styremedlem i Norges Bondelag, Birte Usland**

Generaldebatt – Spørsmål og debatt på innleiingane

10.30 Pause – Kaffe **Framhald generaldebatt**

Uttaler frå årsmøtet **Sak 8**

Instruks for valnemnda **Sak 9**

12.15 Pause

12.30 Val (vedlegg) **Sak 10**

Godtgjersle til styret og tillitsvalgte i fylkeslaget (vedlegg) **Sak 11**

Avslutning av årsmøtet v/fylkesleiar

13.30 Lunsj og heimreise

SAK 7/2018: Vinnar av Aktivt Lokallag 2017

Vedlegg: Fordelingsgrunnlag med aktiviteter ”Aktivt lokallagsmidler”.

Medlemstal pr. 31.12.17.

Årsmelding til kandidat

Vedtak: Styret vil på årsmøtet utnemne **XXX Bondelag til Aktivt Lokallag 2017.**

Laget får vandrepremien, trekofferten. Årets Aktiv Lokallag i kvart fylke får kr 5 000 frå Norges Bondelag. Laget går vidare til konkurransen i Norges Bondelag om Årets Lokallag.

Namn på vinnar er FORTRULEG til fylkesårsmøtet

Saksutgreiing:

Aktivt Lokallag 2016 vart Averøy Bondelag.

I 2015 Molde Bondelag, i 2014 Rauma Bondelag, og i 2013 Vestnes Bondelag.

Åra før Surnadal Bondelag (2012), Rauma Bondelag (2011 og 2010), Sykkylven Bondelag (2009), Averøy BL (2008), Gjemnes BL (2007), Todalen BL (2006), Aure BL (2005), Sykkylven BL (2004), Vestnes BL (2003), Rindal BL (2002), Straumsnes BL (2001), Skjåstaddalen BL (2000) og dei to åra før det Indre Averøy BL (1999 og 1998).

Mange lag har brei aktivitet og vervingsarbeid som er mellom føresetnadene for nominering.

Aktuelle lag bør ha drive medlemsverving, tilbod til medlemene og utadretta aktivitetar.

Styret har vurdert fleire lag som aktuelle kandidatar.

Laget får vandrepremien, trekofferten. Årets Aktiv Lokallag i kvart fylke får kr 5 000 frå Norges Bondelag. Laget går vidare til konkurransen i Norges Bondelag om Årets Lokallag.

Namn på vinnar er FORTRULEG til fylkesårsmøtet

Fortruleg saksutgreiing og namn på lokallag følgjer som vedlegg til protokollen.

SAK 8/2018: Innspill til valgnemnda i Norges Bondelag 2018

Vedtak:

Styret sender brev til valgnemnda der fylkeslaget kommer med vurdering av aktuelle kandidater slik det kom fram i drøftinga i styret. Forslag på kandidater er fortrolig og følger som vedlegg til protokollen.

Saksutredning:

Nestleder i Møre og Romsdal Bondelag, Gunnhild Overvoll, er medlem i valgnemnda.

Valgnemnda skriver i brev til fylkeslagene:

Vi ønsker at hvert fylke evaluerer sittende styre i Norges Bondelag og gir en tilbakemelding til valgnemnda både på hva som fungerer bra og hva som kan bli bedre. Vi ber at dere tenker over hvilke egenskaper og kompetanse som dere mener er viktige hos de tillitsvalgte i styret i Norges Bondelag, og tenk gjerne langsiktig!

Vi ønsker innspill på kandidater som kan være aktuelle til styreverv i 2018 og kommende perioder. Vi ønsker oss minst 2 navn (en kvinne og en mann) fra deres egen region og minst 2 navn (en kvinne og en mann) fra andre landsdeler. Vi ber dere gjøre oss oppmerksomme på om kandidaten er forespurt på forhånd eller ikke.

Fristen for tilbakemeldinger fra fylkene er 15. februar 2018, men de må gjerne komme før.

Valgnemnda vil gå ut med en samlet oversikt den 25. januar 2018 over hvem som stiller seg til disposisjon for videre arbeid og ikke.

Valg som skal forberedes til årsmøte 2018**SVAR****Styret i Norges Bondelag**

• Leder for 1 år Lars Petter Bartnes, Nord-Trøndelag	Ja
• nestleder for 1 år Bjørn Gimming, Østfold	Ja
• nestleder for 1 år Frøydis Haugen, Hordaland	Ja

3 styremedlemmer for 2 år

• Birte Usland, Vest-Agder	Ja
• John-Erik Johansen, Nordland	Ja
• Arne Elias Østerås, Hedmark, (Felleskjøpet)	Ja

Følgende ble valgt i 2017 og er ikke på valg i 2018

- Einar Frogner, Hedmark
- Arnstein Røyneberg, Rogaland
- Nils Asle Dolmseth, Sør-Trøndelag (Tine)
- Oddveig Gikling-Bjørnå, Møre og Romsdal (Nortura)

Varamedlemmer i nummerorden for 1 år

1. Bodhild Fjellveit, Hordaland	Ja
2. Erling Aas Eng, Hedmark	Nei
3. Bente Stensland, Vestfold	Ja

Ordfører og varaordfører for 1 år:

a) Ordfører: Arne Magnus Aasen, Møre og Romsdal	Ja
b) Varaordfører: Kjerstin G. Lundgård, Hedmark	Ja
c) 2 varamedlemmer i nr.: 1. Grete Liv Olaussen, Finnmark,	Ja
2. Asgeir Slåttnes, Troms	Nei

SAK 9/2018: Ny fylkesinndeling - Innspill til organisasjonsutvalget i Norges Bondelag

Vedlegg: Bakgrunnsnotat fra organisasjonsutvalget til fylkeslagene

Vedtak: Det som kom fram i styrets drøfting blir tatt med videre av fylkesleder til møtene i organisasjonsutvalget. Fylkeskontoret utarbeider i samarbeid med Arbeidsutvalget de endelige synspunktene fra Møre og Romsdal, som sendes til gjennomlesing i styret før innsending til Norges Bondelag innen høringsfristen 10. april.

Saksutredning:

Fylkesleder Oddvar Mikkelsen er medlem i organisasjonsutvalget.

Skriv til fylkeslaget fra organisasjonsutvalget:

Norge vil fra 2020 bestå av 11 fylker. Trøndelag ble et fylke allerede fra 2018. Dette får konsekvenser for Norges Bondelags arbeid. Styret i Norges Bondelag har tidligere vedtatt av Norges Bondelag ikke bør være pådriver i sentraliseringsprosesser, men at vi likevel må forholde oss til den framtidige fylkesinndelinga og sikre at Norges Bondelag har en organisasjonsstruktur som er hensiktsmessig for vårt næringspolitiske og øvrige arbeid.

Styret i Norges Bondelag satte 5. desember 2017 ned et organisasjonsutvalg. Utvalget skal i sitt arbeid ta hensyn til at Norge har fått en ny fylkesinndeling. Det skal legges vekt på at Norges Bondelag både er en politisk organisasjon som jobber med myndighetskontakt og påvirkning, og at organisasjonen skal ivareta medlemmer og lokallag over hele landet på en god måte.

Utvalget skal videre utrede hvilke konsekvenser endringer i Norges Bondelags organisasjon vil få for våre tillitsvalgte organ, og foreslå hensiktsmessig sammensetning av disse organene. Utredning av økonomisk konsekvenser og lokalisering av fylkeskontorene, er ikke en del av utvalgets mandat, men tas inn i en seinere fase i arbeidet.

Utvalget har følgende medlemmer: Einar Frogner (styret, leder), Bodhild Fjelltveit (styret), Grete-Liv Olaussen (fylkesleder Finnmark), Borgny Kjølstad Grande (fylkesleder Nord-Trøndelag), Oddvar Mikkelsen (fylkesleder Møre- og Romsdal), Egil Chr. Hoen (fylkesleder Buskerud) og Elin Røed (organisasjonssjef Vestfold). Politisk rådgiver Harald Velsand og organisasjonssjef Astrid Solberg er sekretærer for utvalget.

Utvalgets arbeid skal ferdigstilles slik at konklusjonene kan behandles på Norges Bondelags årsmøte i 2019.

Muligheter for innspill og høringsuttalelser

Alle organisasjonsledd, medlemmer og ansatte inviteres nå til en åpen innspillsrunde med forslag til utvalgets arbeid, med frist 10. april 2018.

Etter at utvalget har avgitt sin innstilling i oktober, blir det en høringsrunde til fylkeslaga, med frist 20. desember 2018. Det er ønskelig at fylkeslaga sørger for at sine lokallag får anledning til å delta i diskusjonene.

Deretter kommer utvalget med sin endelige rapport med forslag til endringer. Forslaga skal så behandles i fylkesårsmøtene, før styret i Norges Bondelag kommer med sin innstilling til Bondetinget i 2019.

Tidsplanen for organisasjonsprosessen er som følger:

Januar 2018:	Utvalget sender henvendelse til fylkeslaga med anledning til å komme med innspill
Februar/mars	Orientering og drøfting i fylkesårsmøtene
10. april	Innspillsfrist for fylkeslaga
15. oktober 2018	Utvalget avgir foreløpige rapport Rapporten sendes høring fylkeslaga
20. desember 2018	Høringsfrist for fylkeslaga
1. februar 2019	Organisasjonsutvalget legger fram sin endelige rapport med forslag
6. februar 2019	Styret orienteres om utvalgets rapport
Februar-mars 2019	Rapporten behandles i fylkesårsmøtene
28. mars 2019	Rapporten drøftes i representantskapet til Norges Bondelag
25. april 2019	Behandling i Norges Bondelags styre. Innstillinga sendes årsmøtet
6. juni 2019	Organisasjonsmessige endringer og lovendring som følge av endringene behandles i Norges Bondelags årsmøte
1. januar 2020	Implementering av organisasjonsendringene

Temaer til diskusjon

Organisasjonsutvalget ønsker en åpen prosess, og alle innspill er velkomne i denne fasen. Alle sider av Bondelagets organisering skal belyses. Organisasjonsutvalget har satt seg følgende mål for sitt arbeid:

Vi skal fortsatt ha et kraftfullt Norges Bondelag med bonden og medlemmet i fokus.

To hensyn må ivaretas og veies mot hverandre i organisasjonsprosessen:

- 1) Bondelagets muligheter for politiske påvirkningsarbeid i den nye fylkesstrukturen
- 2) Medlemmenes og lokallagas behov for oppfølging og kontakt med fylkesleddet i Bondelaget

Styret, fylkeslederne og organisasjonssjefene var samlet 15. januar for å diskutere framtidig organisering av Norges Bondelag. Tre modeller avtegner seg som de mest aktuelle for framtidig organisering:

- 1) Full tilpasning til ny fylkesstruktur med sammenslåing av fylkeslag
- 2) Fortsette som i dag med 18 fylkeslag og fylkesstyrene, men med en form for overbygning over fylkesstyrene tilpasset nye fylker
- 3) Mellomløsning, hvor de enkelte fylkene vurderes for seg

Endringer i organisasjonsstrukturen vil også ha konsekvenser for sammensetningen og oppgavene til Bondelagets tillitsvalgte organer:

- a. Fylkesstyrene og fylkesårsmøtene
- b. Representantskapet
- c. Styret i Norges Bondelag
- d. Årsmøtet i Norges Bondelag

Fylkeslagene bes gi innspill til følgende problemstillinger:

- 1) Hvilken framtidig organisasjonsmodell vil være mest hensiktsmessig?
- 2) Hvilke forhold bør vektlegges i organisasjonsutvalgets arbeid?
- 3) Hvilke tilpasninger i Bondelagets tillitsvalgte organer er hensiktsmessig?
- 4) Har dere andre forslag eller kommentarer?

Høringsfrist er 10. april. Dette ble drøftet i fylkestyret:

Naturlig med ett fylkeslag og ett fylkestyre som følger de nye fylkesgrensene. Bør være full tilpasning til ny fylkesstruktur med sammenslåing av fylkeslag

Viktig å få representasjon fra alle deler av landet i Bondelagets styrende organer.

Oddvar nevner saka i sin tale til fylkesårsmøtet og oppfordrer til debatt om saka i generaldebatten på årsmøtet. Fylkeslagets uttale utarbeides av Arbeidsutvalget etter fylkesårsmøtet.

SAK 10/2018: Søknad om utnevning av to æresmedlemmer i lokalt Bondelag

Vedlegg: Søknad fra XX Bondelag
Fortrolig saksutgreiing og innstilling til vedtak med navn – på eget ark

Vedtak:

Styret vil overfor Norges Bondelag innstille på at XX blir utnevnt som æresmedlemmer på årsmøtet i XX Bondelag høsten 2018. Innstillinga er fortrolig inntil utnevning på årsmøtet.

Saksutredning:

Styret i XX Bondelag ønsker å fremme forslag for sitt årsmøte høsten 2018 om utnevning av XX som æresmedlemmer i lokallaget som har vært svært aktive og til inspirasjon for mange lokalt og regionalt.

Styret i XX Bondelag ber i søknad datert 22. januar om godkjenning av forslaget i samsvar med Norges Bondelag sine lover.

I lovene til Norges Bondelag, § 17. Æresmedlemmer i lokale bondelag, står det:

Æresmedlemmer av et lokalt bondelag blir utnevnt av årsmøtet etter forslag fra styret i lokallaget. Forslaget på æresmedlemmer må være godkjent på forhånd av styret i Norges Bondelag. Forslaget blir sendt gjennom fylkeslaget.

Grunnlag for æresmedlemskap vil være langvarig aktiv tjeneste for Bondelaget på et eller flere plan.

Æresmedlem i Bondelaget har fritak for kontingent.

I lokallagene i Møre og Romsdal er det pr i dag 1 æresmedlem:
Gudmund Romundstad (Straumsnes og Tingvoll Bondelag).

I medlemsregisteret er det ellers registrert bare 4 tidligere æresmedlemmer utnevnt av lokallagene, som alle har gått bort:

Peder N. Linge (Valldal),
Sverre Runde (Herøy),
Lars J. Silset (Eide)
Ole Aarstad (Neset).

I tillegg er 4 personer utnevnt av Møre og Romsdal Bondelag som æresmedlemmer:

Guttorm Kjelsvik, Vestnes (Utnemnt på årsmøtet 2003),
Gunnar Waagen, Tingvoll (Utnemnt på årsmøtet 2007),
Gunnar K. Wentzel, Molde (Utnemnt på årsmøtet 2012),
Jørgen Holte, Volda (Utnemnt på årsmøtet 2013).

SAK 11/2018: Forebygging og oppfølging av dyretragedier**Lagt fram som ekstra vedtakssak i styremøtet**

Vedlegg: Dyretragedier i Nord-Trøndelag: Forebygging og oppfølging, metodeutvikling og samhandling.

Vedtak: Styret i M&R Bondelag er positive til Mattilsynets initiativ til prosjektet for å avverge dyretragedier. Mattilsynet og Bondelaget sender ut felles informasjonsskriv til kommunene og til landbrukets øvrige organisasjoner.

Saksutredning:

Fylkesleder Oddvar Mikkelsen var 19. oktober i møte med Mattilsynet i Molde med basis i rapporten fra prosjektet; «Dyretragedier i Nord-Trøndelag: Forebygging og oppfølging, metodeutvikling og samhandling». Prosjektet er gjennomført i regi av Nord-Trøndelag Bondelag, og Mattilsynet har vært en sentral bidragsyter i prosjektarbeidet. Det fremgår av sammendraget at Mattilsynet har som målsetning at samhandlingsmodellen som beskrives i rapporten, skal utvides til hele region Midt. I den forbindelse ønsket Mattilsynet å drøfte med Bondelaget hvordan en kan implementere samhandlingsmodellen i Møre og Romsdal på best mulig måte.

Avdelingssjef for Mattilsynet Nordmøre og Romsdal, Magne Mo og veterinær Sandra Ledang møtte med orientering i fylkesstyret kl. 11.30-12.20, der bl.a. følgende ble nevnt:

Bakgrunn for prosjektet i Nord-Trøndelag:

- Et mer systematisk samspill mellom aktørene er nødvendig for å bedre forebyggingen av dyretragedier
- Nord-Trøndelag Bondelag tok initiativ til et prosjekt for å synliggjøre hvordan et godt samspill kan organiseres. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag ga midler til prosjektet høsten 2015
- Prosjektet ble gjennomført i 2016
- Hvert år rammes Norsk husdyrbruk av dyretragedier. Ofte har dyrene lidd over svært lang tid før hendelsen avdekkes
- I mange av disse dyreholdene har det vært tegn på svikt i tilsyn og stell i forkant, som kunne vært fanget opp av Mattilsynet eller «andre»
- «Andre» ser gjerne bare deler av det totale bildet – men ved å reagere og varsle til Mattilsynet kan det dannes et mere fullstendig bilde som kan bidra til avverge at tragedie utvikles
- Vi trenger økt samhandling og styrket kompetanse for å avverge flere tragedier
- Ved å avverge dyretragedier hjelper vi ikke bare dyra, men også dyreholder og andre berørte mennesker
- Dyrevelferd er alltid dyreholders ansvar – men vi må gjøre så mye vi kan for å forhindre vanskjøtsel av dyr
- Det er ikke utidig innblanding å bry seg!

Hvordan er iverksettingen av samhandlingen planlagt?

- Oppstart i region Midt i 2018
- Mål: Involvere Bondelaget og Fylkesmannen i dagens tre fylker, 23 kommuner i NT, 25 kommuner i ST, 36 kommuner i MR, samt regionale representanter for kjøttbransje, meieriselskap, fôrvarerleverandører, Norsk Landbruksrådgivning og Mattilsynet region Midt (sju avdelingskontor og regiondirektørens stab)
- Oppstarten er ressurskrevende – da nye aktører som ikke deltok i prosjektet nå skal inn i samhandlingen. For eksempel, deltok kun 5/84 kommuner i prosjektet. Nye aktører må motiveres og informeres – her må allerede involverte aktører være en ressurs